

Warszawa, 21-11-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.133.2021.TO

Pan

Wiesław Szczepański

Przewodniczący Sejmowej Komisji

Administracji i Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Przewodniczący,

uprzejmie informuję, że w trakcie analizy sprawy przywróconego do służby policjanta ujawnił się problem zgłoszenia jego gotowości do podjęcia służby. Przy reaktywowaniu stosunku służbowego zachodzi konieczność potwierdzenia dalszej woli kontynuowania służby (gotowości) przez przywróconego do służby funkcjonariusza. Zainteresowany ma taką możliwość w ciągu 7 dni od uprawomocnienia wyroku. Uchybienie temu terminowi, nawet niezależne od policjanta, skutkuje jego zwolnieniem ze służby w trybie art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. u. z 2021 r. poz. 1882 ze zm.), tj. jest tożsame ze zwolnieniem na żądanie.

Problem ten był przez Rzecznika Praw Obywatelskich dwukrotnie sygnalizowany Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Po otrzymaniu od Ministra pierwszej odpowiedzi zrewidowałem wcześniejsze stanowisko wskazując, że problem faktycznie nie leży w wydłużeniu okresu na zgłoszenie podjęcia służby, lecz polega na braku możliwości jego przywrócenia. W kolejnej odpowiedzi Minister pozostał przy swoim wcześniejszym stanowisku, co w mojej ocenie powoduje konieczność

zasygnalizowania tego problemu Komisji. W załączeniu przesyłam skany korespondencji w sprawie.

Analiza treści art. 42 ust. 2 ustawy o Policji wskazuje, że termin 7-dniowy ma charakter prekluzyjny, co oznacza, że niedopuszczalne jest dokonanie czynności po upływie tego terminu. W odróżnieniu od terminów zawitych (np. art. 48 § 1 Kodeksu pracy) charakteryzuje się on kategorycznością, co powoduje, że czynność podjęta po upływie terminu jest bezskuteczna (niezależnie od powodów niepodjęcia czynności w terminie, nawet jeśli były one usprawiedliwione).

W prowadzonej w Biurze RPO sprawie policjanta wyrok przywracający do służby wydał wojewódzki sąd administracyjny na posiedzeniu niejawnym, a jego prawomocność uzależniona była od daty odbioru jego odpisu przez strony postępowania. Problem polegał na tym, że funkcjonariusz, mimo wielokrotnych zapytań składanych telefonicznie w sądzie, nie był w stanie uzyskać informacji, czy i kiedy odpis orzeczenia został doręczony do organu, a zatem z jaką datą się ono uprawomocniło, przy czym zarządzenie stwierdzające prawomocność orzeczenia wydane zostało kilka tygodni po upływie terminu, w którym orzeczenie stało się prawomocne, co w konsekwencji spowodowało zwolnienie funkcjonariusza ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o Policji.

Istota problemu sprowadza się więc do treści normy prawnej wynikającej z art. 42 ust. 2 ustawy o Policji, określającej niepodlegający przywróceniu 7-dniowy termin zgłoszenia gotowości do służby. Tak jak w ww. przypadku, w praktyce mogą pojawić się bowiem obiektywne, niezależne od policjanta okoliczności, które wbrew jego woli doprowadzą do zwolnienia ze służby.

Zauważyć należy, że za przyczynę uchybienia terminowi zawitemu, na gruncie art. 48 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1510 ze zm. dalej: Kodeks pracy) uważa się¹ w szczególności, niepowiadomienie pracownika przez jego pełnomocnika procesowego o wyroku przywracającym do pracy. Za przyczynę przekroczenia terminu niezależną od pracownika należy uznać także trudność w

---

¹ np. wyrok SN z dnia 16 lutego 2017 r. sygn. akt II PK 368/15.

ustaleniu daty uprawomocnienia się wyroku, gdy następuje ono z datą upływu terminu do wniesienia środka zaskarżenia liczonego od doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem stronie pozwanej.

Jednak w odróżnieniu od systemu powszechnego, termin wynikający z ustawy pragmatycznej ma charakter prekluzyjny, a stosunki służbowe policjantów powstają w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby. Nie jest to mianowanie w rozumieniu Kodeksu pracy. Między stosunkami prawnymi powstałymi na skutek mianowania na podstawie każdego z tych aktów prawnych istnieją zasadnicze różnice. W stosunku służbowym policjanta występuje znaczne nasilenie elementów władczych, których brak w stosunku pracy. Policjanci podlegają zarządzeniom i rozkazom służbowym przełożonych, mogących kształtować i zmieniać bez ich zgody treść istotnych elementów stosunku służbowego (np. stanowisko, uposażenie, miejsce i czas pracy, zakres podporządkowania, dyspozycyjności). Dlatego też stosunki służbowe funkcjonariuszy Policji mają charakter administracyjnoprawny, co powoduje, że nie znajdują do nich zastosowania regulacje pracownicze i ukształtowane na ich podstawie orzecznictwo sądów powszechnych.

Zasady współżycia i sprawiedliwości społecznej przemawiają jednak za wzmocnieniem ochrony prawnej przywracanych do służby policjantów, a inspiracji w tym zakresie należy szukać właśnie w treści art. 48 § 1 Kodeksu pracy. Ani charakter stosunku służbowego, ani nawet interes służby nie powinny przesądzać o odmiennym traktowaniu w tym zakresie funkcjonariuszy Policji. Na marginesie należy zauważyć, że skuteczne wyrażenie woli w zakresie gotowości nie oznacza jeszcze podjęcia służby. Funkcjonariusz *in spe* powinien bowiem spełniać warunki określone w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji (np. niekaralność, nieposzlakowana opinia, zdolność fizyczna i psychiczna do służby, rękojmia zachowania tajemnicy) na co zdaje się wskazywać treść art. 42 ust. 3 ustawy o Policji, a ich niespełnienie powoduje rozwiązanie stosunku służbowego na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji (ze względu na ważny interes służby). Interes służby pozostaje więc zabezpieczony. Niestety przepis art. 42 ust. 2 ustawy o Policji nie zabezpiecza w wystarczającym stopniu interesu jednostki. Zdarza się bowiem, że policjanci zostają pomówieni o popełnienie czynów zabronionych przez środowisko przestępcze. Postępowania karne w takich sprawach zwykle trwają wiele lat. Pragmatyka służbowa pozwala na zwolnienie funkcjonariusza

ze służby, np. ze względu na upływ 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych (art. 41 ust. 2 pkt 9 ustawy o Policji). W przypadku natomiast uniewinnienia i w konsekwencji przywrócenia do służby, na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 2 ustawy o Policji, może okazać się, że okoliczności niezależne od policjanta spowodowały uchybienie 7-dniowemu terminowi zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia służby. Prekluzyjny charakter tego przepisu uniemożliwia zainteresowanemu funkcjonariuszowi przywrócenie terminu do dokonania tej czynności.

Tymczasem w celu rozwiązania tego problemu należałoby w art. 42 ust. 1 ustawy o Policji kropkę zastąpić przecinkiem oraz dodać treść w następującym brzmieniu: „chyba że przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od policjanta.”

W świetle powyższego na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej, w celu wzmocnienia ochrony prawnej przywracanych do służby policjantów.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

p. Aleksander Pociąg, Przewodniczący Senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

p. Krzysztof Kwiatkowski, Przewodniczący Senackiej Komisji Ustawodawczej.

p. Mariusz Kamiński, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Załączniki:

1. Wystąpienie RPO z dnia 7 marca 2022 r.
2. Odpowiedź MSWiA z dnia 19 maja 2022 r.
3. Wystąpienie RPO z dnia 11 sierpnia 2022 r.
4. Odpowiedź MSWiA z dnia 25 października 2022 r.